

Kománovics Alexandra

NAGYKANIZSAI KULTÚRAKÖZVETÍTŐ INTÉZMÉNYEKBEN DOLGOZÓ ALKALMAZOTTAK KULTURÁLIS FOGYASZTÁSI SZOKÁSAI

Absztrakt

Jelen tanulmány célja, hogy bemutassa az öt vizsgált nagykanizsai kultúraközvetítő intézmény dolgozóinak kultúrafogyasztási szokásait. A kutatásból megtudható, hogy a dolgozók elégedettek-e a városban elérhető kulturális szolgáltatásokkal és azokat igénybe veszik-e, illetve részt vesznek-e a saját és a többi kultúraközvetítő intézmény programjain. Két hipotézist határoztunk meg: H1: Az öt vizsgált intézmény alkalmazottjai azért nem járnak szívesen a saját és a többi intézmény rendezvényeire, mert kevés szabadidejük van és túlságosan leterheltek. H2: Az öt intézmény dolgozóinak vizsgált köre szívesebben jár el más városba kulturális céllal azért, mert nincsenek megelégedve a város kulturális kínálatával.

Rétegzett mintavételi eljárást alkalmazva, három csoport kialakítását követően véletlenszerű kiválasztással 30 strukturált interjút vettünk fel 2022 őszén. Kiderült, hogy a vizsgált interjúalanyok kevés szabadidő lévén is szívesen látogatják a saját és a többi intézmény programjait, a legjobban a színházi előadások és a koncertek iránt érdeklődnek. A visszalátogatás egyik oka, hogy többen a munkájukra hobbiként tekintenek, a másik pedig, mert közös program a kollégákkal. A válaszadók nagy része mindent összevetve elégedett Nagykanizsa kulturális kínálatával, mégis szívesen utazik el más városokban egy-egy kulturális műsorért, ugyanakkor innovációs javaslatokat is megfogalmaztak. A kutatás eredménye hasznos lehet az öt vizsgált kultúraközvetítő intézmény statisztikai adatbázisának bővítésére, illetve a kulturális szolgáltatások fejlesztésére. Az országos statisztikához is hozzájárulhat, ezzel segítve a Nemzeti Művelődési Intézet szakmai munkáját.

Kulcsszavak: kultúrafogyasztói szokások; kultúraközvetítés; közművelődés

Bevezető

A szerző a Pécsi Tudományegyetem Bölcsész-és Társadalomtudományi Kar Kulturális mediáció MA képzésén készített diplomamunkájának keretében folytatta le az öt nagykanizsai kultúraközvetítő intézmény alkalmazottainak kultúrafogyasztói szokásaival kapcsolatos kutatást. A közel hat év közművelődési szektorban eltöltött idő alatt lett figyelmes arra, hogy az intézménye (Kanizsai Kulturális Központ, a későbbiekben KKK) rendezvényein munkaidőn kívül nagyon ritkán találkozik kollégákkal. Ez volt az ok, ami miatt szerette volna felmérni, hogy vajon a többi nagykanizsai kultúraközvetítő intézményben is hasonló-e a munkatársak kulturális rendezvényekhez való hozzáállása. A vizsgálat a három nagy önkormányzati fenntartású kultúraközvetítő intézmény – Halis István Városi Könyvtár, Kanizsai Kulturális Központ, Thúry György Múzeum –, egy egyesület által – VOKE Kodály Zoltán Művelődési Ház – és egy alapítvány – Honvéd Kaszinó – által működtetett intézmény dolgozóinak körében zajlott.

Az empirikus kutatás kvalitatív módon, strukturált interjúkkal vizsgálta az öt kultúra-közvetítő intézmény dolgozóinak kultúrafogyasztási szokásait. Rétegzett mintavételi eljárást alkalmazva 30 strukturált interjú készült az öt vizsgált intézmény dolgozóival. Három csoport (vezetők, szakalkalmazottak, egyéb dolgozók) kialakítása után az interjúalanyok arányosan kerültek kiválasztásra. A strukturált interjúk felvételére 2022. október 3-november 28. között került sor. Az interjú kérdéssorával a demográfiai adatokon kívül a kutatás tárgyát képezték még az általános kultúrafogyasztói szokások, a részvétel mind a saját, mind a többi vizsgált intézménnyel kapcsolatosan és végül fény derült az igényekre is. Két hipotézis került megfogalmazásra:

H1: Az öt vizsgált intézmény alkalmazottjai azért nem járnak szívesen a saját és a többi intézmény rendezvényeire, mert kevés szabadidejük van és túlságosan leterheltek.

H2: Az öt intézmény dolgozóinak vizsgált köre szívesebben jár el más városba kulturális céllal azért, mert nincsenek megelégedve a város kulturális kínálatával.

A tanulmány célja, hogy megvizsgálja az öt helyi kultúraközvetítő intézményben dolgozó alkalmazottak kultúrafogyasztási szokásait, illetve kérdésként veti fel, hogy a dolgozók elégedettek-e a város nyújtotta kulturális lehetőségekkel, amennyiben nem, milyen javaslataik vannak annak fejlesztésére. A kutatás másik fontos célkitűzése annak feltárása, hogy a megkérdezettek járnak-e a saját és a többi intézmény rendezvényeire, ha igen, főleg melyik programokat kedvelik, ha nem járnak, akkor ennek mi az oka. A következő intézmények alkalmazottjai körében vizsgáldtam: Halis István Városi Könyvtár, Honvéd Kaszinó, Kanizsai Kulturális Központ, Thúry György Múzeum, VOKE Kodály Zoltán Művelődési Ház. Az elsődleges cél az volt, hogy átfogó képet kapjak a nagykanizsai kultúraközvetítő intézmények dolgozóinak kulturálódási szokásairól és felmerülő igényeiről. A kapott válaszok alapján megfogalmaztam a konklúziót, s megvizsgáltam a feltételezett hipotéziseket. A kutatás eredménye hozzájárulhat az öt vizsgált kultúraközvetítő intézmény szervezettebb működéséhez és az egymással való hatékonyabb kooperációs lehetőségek felderítéséhez.

Kultúrafogyasztással kapcsolatos korábbi vizsgálatok

„A kultúra adja a szikrát a társadalom tüzéhez.” (Vitányi, 2006, p. 80) Vitányi Iván gondolata tökéletesen leírja, hogy a kultúra mennyire fontos és szerves részét képezi az emberek mindennapjainak. Egy olyan dolog, ami nélkül élni nem lehet. A kultúrának az elmúlt évszázadok során rengeteg definíciója alakult ki, ám egységes magyarázatát máig sem megfogalmazták meg (Bernáth, 1999). Sokan sokféle szempontból közelítik meg a témát, pontosan amiatt is, mert maga a kultúra is egy nagyon sokrétű fogalom. Szorosan kapcsolódhat hozzá a művelődés és közművelődés definíciója is, melyeket nem szabad azonosnak tekinteni. Hiszen míg a művelődés által az emberi műveket szubjektív módon tudjuk elsajátítani, addig a közművelődés tekintetében ezt a komplex társadalomra vonatkoztathatjuk (Vitányi, 1981). Fontos témakör még a tanulmány szempontjából a kultúrafogyasztás és a kultúrafogyasztói szokások témaköre. Amikor valaki kulturális „termékeket” fogyaszt, az nem egy fizikai jellegű folyamat, hiszen nem épül be az egyénbe, itt érzelmek, szimbólumok kifejezéséről és közvetítéséről van szó. Ez főleg azért történik, mert az egyén szeretne valamiféle tudáshoz vagy művészi élményhez jutni. Így ebben az

esetben célszerűbb a „befogadás” szót használni a fogyasztás ellenében (Pavluska, 2014). A kultúrafogyasztás gyakoriságát és milyenségét megannyi tényező befolyásolhatja, mint például a szabadon elkölthető jövedelem, az idő, a szabadidő megoszlása, a település típusa, ahol élünk, a generációk közötti különbségek, családi helyzet és még tovább is lehetne sorolni (Vitányi, 2006). A kulturális tevékenységekben való részvétel alapján elkülöníthetünk kulturális fogyasztást és aktív kulturális részvételt. Általánosságban elmondható, hogy a „passzív kultúrafogyasztás” még mindig népszerűbb, mint a részvétel alapú kultúrafogyasztás (Pavluska, 2014).

Az elmúlt évtizedek során több kultúrafogyasztással kapcsolatos kutatást is lefolytattak a szakemberek. Gans (1974) és Bourdieu (1984) a homológiai megközelítés alapján különített el csoportokat. Eszerint az elmélet szerint az egyén társadalmi rétegben elfoglalt helye nagyban befolyásolja a kulturális életben elfoglalt pozícióját. Tehát ez alapján elmondható, hogy a magaskultúrát a magasabb társadalmi státuszban lévő egyének preferálják, míg a tömegkultúrát az alacsonyabb osztályokhoz tartozók. A következő kutatás szerint ez a nézet átalakul, hiszen itt a felsőbb társadalmi rétegekbe tartozók számára már nem közömbös a populáris kultúra. Az „omnivore-univore” megközelítésmóddal a magaskultúrát fogyasztók mellett megjelenik két további fogyasztó típus. Az egyik az omnivore, vagyis a „mindenevők” csoportja, a másik pedig az univore típusú egyének szegmense, akik egyetlen típusú kultúrát fogyasztanak (Sági, 2010). A következő fontosabb mérföldkő a 2003-as magyar kutatás volt, mely a Magyarország kulturális állapota az EU csatlakozás küszöbén címet viselte, s melyből készült kötet írója Hunyadi Zsuzsa. A kutatásban az intézménylátogatások intenzitása alapján különböztettek meg két nagy csoportot: „sokoldalú” és „egyoldalú” kulturális fogyasztókat. Ezután életkor szerint bontották tovább ezeket, így előbbiből fiatalos mindenevőkre és a konzolidált, hagyományosan kulturálódókra. Az egyoldalúakat is a következő négy alcsoportra osztotta: mozizós-bulizós; művelődési házba járók; otthonülő olvasós; passzív, kultúrán kívüli, sivár (Hunyadi, 2005). A soron következő nagyobb hazai kultúrakutatás a 2008-as Jelentés a magyar kultúra állapotáról – átfogó körkép címet viselte és az MTA Politikai Tudományok Intézete által zajlott le. Itt öt kultúrafogyasztói típus került meghatározásra: kulturálisan passzívak, mindent fogyasztók, könnyed szórakozók, kulturálisan érdeklődők, kulturális elit (Antalóczy et al., 2010). A saját kutatás során én is ezeket a kultúrafogyasztói típusokat alkalmaztam a strukturált interjúkérdések között. A 2013-as évben következett egy újabb vizsgálat a TÁMOP-4.2.2.A-11/1/KONV-2012-0058 projekt keretében, amelynek során a szabadidő eltöltési trendek tekintetében kutatták az adott intézmények, programok látogatottságát. A magyarok ezen vizsgálatban a közepesnél rosszabbul végeztek, s megfigyelhető volt az is, hogy a kultúrafogyasztás terén egyre inkább elmozdul a szórakoztató műfajok iránt a kereslet. Itt hat klaszter került kialakításra: K1 – kulturálisan sokszínűek; K2 – kulturálisan passzívak; K3 – tömegrendezvények látogatói; K4 – könnyű szórakozást keresők; K5 – sokféle hagyományos kultúrát kedvelők; K6 – hagyományos kultúrából válogatók (Pavluska, 2016). S végül 2016-ban a Századvég Alapítvány vizsgálta a magyarok kultúrafogyasztási sajátosságait. Elsőként öt csoportot határoltak el a fogyasztási szokások alapján: magas kultúrát fogyasztók; tömegkultúrát fogyasztók; otthon maradók; mindenevők; mozizók. Majd pedig újabb öt szegmenst hoztak létre a kultúrához való viszony

és attitűdök tekintetében: kulturálisan depriváltak; kulturálisan önkirekesztőek; pénztelen fogyasztók; kultúrafogyasztók; aktív érdektelenek (Századvég Politikai Iskola Alapítvány, 2018).

A vizsgált intézmények rövid bemutatása

A Kanizsai Kulturális Központ Nagykanizsa legnagyobb kultúraközvetítő intézménye, mely három nagy intézményegységgel (Hevesi Sándor Művelődési Központ, Medgyaszay Ház, Móricz Zsigmond Művelődési Ház) és négy városkörnyéki kulturális színtérrel rendelkezik. Az intézmény fenntartója Nagykanizsa Megyei Jogú Város Önkormányzata. A KKK jelenleg 30 fő munkavállalót foglalkoztat, közülük egy fő vezető, nyolc szakalkalmazott (közművelődési szakemberek) és 21 egyéb munkatárs (jegypénztáros, gazdasági munkatárs, takarító, karbantartó stb.). A város legfontosabb kulturális intézményeként fő feladata, hogy biztosítsa a városban és környékén élők számára a legmagasabb színvonalú kulturális szolgáltatásokat. Sokszínű, műfajokban gazdag programkínálatot nyújt, találkozhatunk színházi előadásokkal, koncertekkel, hagyományőrző programokkal, irodalmi estekkel, versmondó találkozóval, családi programokkal, gyermekprogramokkal, retro kávéházi estekkel és még folytathatnám a sort. A programok mellett művelődő csoportokban is bővelkedik, hiszen számos klub, szakkör és csoport kap helyet a különböző intézményegységekben. Egyik legnagyobb és egyben legnívósabb rendezvénysorozata a Tavaszi Művészeti Fesztivál, illetve a felnőtt színházbérletes programjuk is nagy népszerűségnek örvend. Az intézmény specifikuma, hogy a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház (mely állandó színi társulattal rendelkezik) és a keszthelyi Balaton Színház mellett a megyében még itt tekinthet meg a színházkedvelő publikum különféle nagy színházaktól előadásokat. Híres-neves színi társulatokat, színészeket, sokszínű műfajú előadásokat, három különböző típusú színházbérletet és változatosan, minőségi darabokkal összeállított évadot kínál évről évre a KKK a nagykanizsai és környékbeli színházkedvelőknek. Emellett még meg kell említeni a kanizsai nyári színház előadásait, illetve a gyermek- és ifjúsági bérletsorozatokat is. A saját rendezésű programokon kívül természetesen terembéres konstrukcióban is rengetegféle előadásnak adnak otthont az intézményegységek, mint például dumaszínházi előadások, pszichológiai jellegű előadások, gyermekkoncertek (Kanizsai Kulturális Központ, n.d.; Vezető, Kanizsai Kulturális Központ, szóbeli közlés, 2022.10.07.).

A Halis István Városi Könyvtár (a későbbiekben Könyvtár) Dél-Zala legnagyobb nyilvános közművelődési könyvtára. Három épülettel rendelkezik: Kálvin téri főépület, Kiskanisai fiókkönyvtár, Hevesi utcai fiókkönyvtár. Fenntartója szintén Nagykanizsa Megyei Jogú Város Önkormányzata. Jelen pillanatban a Könyvtár 32 főt foglalkoztat, amelyből egy fő vezető, 26 fő szakalkalmazott (könyvtárosok) és öt fő egyéb alkalmazott (informatikus, gazdasági munkatárs, takarító). Fő profilja egyértelműen az állománygyarapítás, a feldolgozás és feltárás, a különböző egyéb szolgáltatások biztosítása (pl. kölcsönzés, fénymásolás, katalógus használata, helyismereti tájékoztatás, irodalom- és könyvtárnépszerűsítő rendezvények, kiállítások a könyvtár gyűjteményeiből) és a fiókkönyvtári hálózat működtetése. Kiegészítő tevékenységként internethasználat biztosításával, tanfolyamok, rendezvények szervezésével, a selejtezett könyvtári anyagok értékesítésével és a helyiségek bérbeadásával is foglalkoznak. Mivel nagyon magas szintű könyvtári szolgáltatásokat

nyújt már a kezdetektől mind a mai napig a nagykanizsai és környékbeli lakosoknak, így 2003-ban a Könyvtár elnyerte az „Év Könyvtára” díjat is (Halis István Városi Könyvtár, n.d.-a; Halis István Városi Könyvtár, n.d.-b; Halis István Városi Könyvtár, n.d.-c).

A Thúry György Múzeum (a későbbiekben Múzeum) területi múzeumként működik és fenntartója ugyanúgy, mint az előző két intézmény esetében, Nagykanizsa Megyei Jogú Város Önkormányzata. A Múzeum összesen négy épülettel rendelkezik: székhelye és telephelye a Zrínyi M. u. 62. szám alatt található, Thúry György Múzeum Kiállítóhely (Fő u. 5.), Thúry György Múzeum Magyar Plakát Ház (Erzsébet tér 14-15.), Thúry György Múzeum Képzőművészetek Háza – Kiskastély (Erzsébet tér 14-15.). A Múzeum 16 főt foglalkoztat, melyből egy fő vezető, hét szakalkalmazott (muzeológus, restaurátor) és nyolc egyéb munkatárs (gazdasági munkatárs, adminisztrátor, karbantartó stb.). Az intézmény fő feladata a gyűjteménygondozás, gyarapítás, nyilvántartás és az állományvédelem. Fontos, hogy a gyűjteményeket tudományosan is feldolgozzák, publikálnak is, illetve szakkönyvtárat és kutatószolgálatot is működtetnek. Az alaptevékenységek között szerepel az állandó és időszakos kiállítások, illetve a közművelődési és múzeumpedagógiai programok szervezése is. A Múzeum egy állandó kiállítással rendelkezik, amely az Emberek, utak, kapcsolatok (Dél-Zala évezredei) címet viseli. Emellett hatalmas számú gyűjteményt is a magáénak tudhat, melyben megtalálhatók helytörténeti tárgyak, képzőművészeti és könyvtári értékek, metszetek, néprajzi, numizmatikai, régészeti emlékek, történeti dokumentációs tár és például itt található meg Z. Soós István, Sass Brunner Erzsébet és Brunner Erzsébet hagyatéka is. (Szárász, 2015; Szárász, 2022; Thúry György Múzeum, n.d.; Vezető, Thúry György Múzeum, szóbeli közlés, 2022.10.10.)

A következő vizsgált intézmény, mely már alapítványi fenntartásban működik a Honvéd Kaszinó (a későbbiekben HEMO). Érdekessége amellet, hogy a Honvéd Kaszinóért Alapítvány a működtetője, az épületének fenntartója Nagykanizsa Megyei Jogú Város Önkormányzata. Nagy és színes múltra tekint vissza az intézmény működése, hiszen a katonavárosi hagyományok ápolása céljából jött létre, melyet a közösségi művelődés terén szeretne megvalósítani. Jelenleg négy főt foglalkoztat, ebből egy fő vezető (és szakalkalmazott is egyben) és három fő egyéb munkatárs. Ma is számos rendezvényt valósítanak meg, többek között gálaesteket, könyvbemutatókat, jazzkoncerteket, irodalmi esteket, kiállításokat. Nagyszámú művészeti csoport és közösség tevékenykedik itt, ilyenek például a SZKES Dance Tánccsoport, a Honvéd Kaszinó Városi Színpad, a Hölgyklub, a Honvéd Kaszinó Énekkara, a fafaragó szakkör és még tovább lehetne sorolni (Honvéd Kaszinó, n.d.; Halmos, 2011; Vezető, Honvéd Kaszinó, szóbeli közlése alapján, 2022.10.03.).

S végül a VOKE Kodály Zoltán Művelődési Házat (a későbbiekben VOKE) mutatom be röviden. Az intézmény egyesületi fenntartásban működik, a Vasutas Országos Közművelődési és Szabadidő Egyesületének tagintézménye. Összesen két fő állandó dolgozó van jelen az intézményben: egy fő vezető és egy egyéb alkalmazott (gazdasági ügyintéző). További munkavállalókat megbízási szerződéssel szokott alkalmazni. Legnépszerűbb országos jelentőségű rendezvénye az Országos Farsangi Fánkfesztivál, de megtalálhatók kínálatában a bábszínházi előadások és koncertek is. Számos művészeti csoportnak, civil közösségnek, alapítványnak és egyesületnek ad otthont a ház, egy-két példa ezekből: MAMIK

Hagyományőrző Dalkör, Pántlika Néptáncsoport, Vasutas Nyugdíjas Klub, Olajipari Természetjáró Egyesület, Tehetséges Zenészek Zenekarokért Alapítvány. (VOKE Kodály Zoltán Művelődési Ház, n.d.; Vezető, VOKE Kodály Zoltán Művelődési Ház, szóbeli közlés, 2022.10.05.).

Ami mind az öt intézménynél egységesen megfigyelhető a KultStat 2008-2021 közötti adattáblái alapján, hogy a koronavírus kirobbanása után látogatottságuk és rendezvény-számuk nagy mértékben csökkent, ami érthető is, hiszen hosszabb-rövidebb időszakokra be is kellett zárni ezen intézményeket. Szerencsére 2023-ra lassan, de biztosan kezdenek a nézőszámok hasonlítani a 2020-as év előtti számokhoz (KultStat, n.d.)

A kutatás módszertana

A kutatás lebonyolításához rétegzett mintavételi eljárást alkalmaztam. A munkavállalókat három csoportra osztottam: vezetőkre (minden intézményből egy fő), szakalkalmazottakra (legnagyobb számú csoport – közművelődési szakemberek, könyvtárosok, muzeológusok) és egyéb munkatársakra (a nem szakmai munkát végzők tartoznak ide, például takarítók, technikusok, gazdasági munkatársak). Ezt követően az arányuknak megfelelően véletlenszerűen választottam ki az interjúalanyokat. Mérőeszközként egy strukturált interjú kérdéssort használtam fel, az adatok felvétele szóban zajlott le.

A legnagyobb számú alkalmazottat a Könyvtár (32 fő) és a KKK (30 fő) foglalkoztatja, majd a Múzeum (16 fő) következik a sorban, végül a Honvéd Kaszinó (4 fő) és a VOKE (2 fő). Szakalkalmazottak kapcsán megfigyelhető egy érdekesség. A Könyvtárban dolgozik a legtöbb szakmai munkatárs (26 fő), míg az egyéb alkalmazottak száma mindössze öt fő. A KKK-nál éppen ennek az ellenkezője látható, hiszen itt több egyéb munkakörben dolgozó kolléga van, mint szakalkalmazott. A Múzeumban a két csoport aránya hasonlóan alakul, ellenben a két kisebb szervezetnél a vezetőn kívül csak egyéb munkatársak dolgoznak. Tekintettel az öt intézmény dolgozói létszámára, a három rétegből arányosan került kiválasztásra a 30 interjúalany. (lásd 1. sz. táblázat).

1. táblázat: A vizsgált nagykanizsai kultúraközvetítő intézmények dolgozóival készített interjúk megoszlása (fő)

	Elkészült interjúk			
	Vezető	Szakalkalmazott	Egyéb munkatárs	Összesen
Halis István Városi Könyvtár	1	8	1	10
Honvéd Kaszinó	1	0	1	2
Kanizsai Kulturális Központ	1	3	7	11
Thúry György Múzeum	1	2	2	5
VOKE Kodály Zoltán Művelődési Ház	1	0	1	2
Összesen	5	13	12	30

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

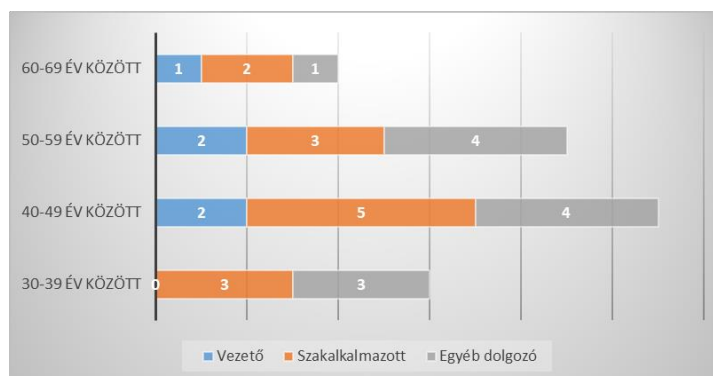
Össességében öt vezetővel, 13 szakalkalmazottal és 12 egyéb munkatárssal zajlott le strukturált interjú. A próbainterjú után 2022. október 3. és november 28. között mind a 30 interjú lebonyolítására sor került. Egy-egy beszélgetés hozzávetőlegesen 30 percig tartott. A kérdőívvel a demográfiai adatok mellett vizsgáltam az általános kulturális fogyasztási szokásokat, az öt kultúráközvetítő intézménnyel kapcsolatos részvételt és az igényeket.

A kutatás eredményei

Demográfiai kérdések

Az interjúalanyok 70%-a nő, míg 30%-a férfi volt. A legtöbb nő a vezetők és egyéb munkatársak csoportjába tartozik, míg a legtöbb férfivel a Könyvtárban készült interjú. Az életkornál az volt megfigyelhető, hogy összességében 30-69 év közötti interjúalanyokkal dolgoztam, tehát 18 év alatti, 19-29 év közötti és 70 év feletti személyek nem voltak a válaszadók között. A legtöbb interjúalany (11 fő) a 40-49 éves korosztályba sorolható, míg a legkevesebben, vagyis négyen 60-69 évesek. A korcsoportok megoszlását a 1. ábra szemlélteti:

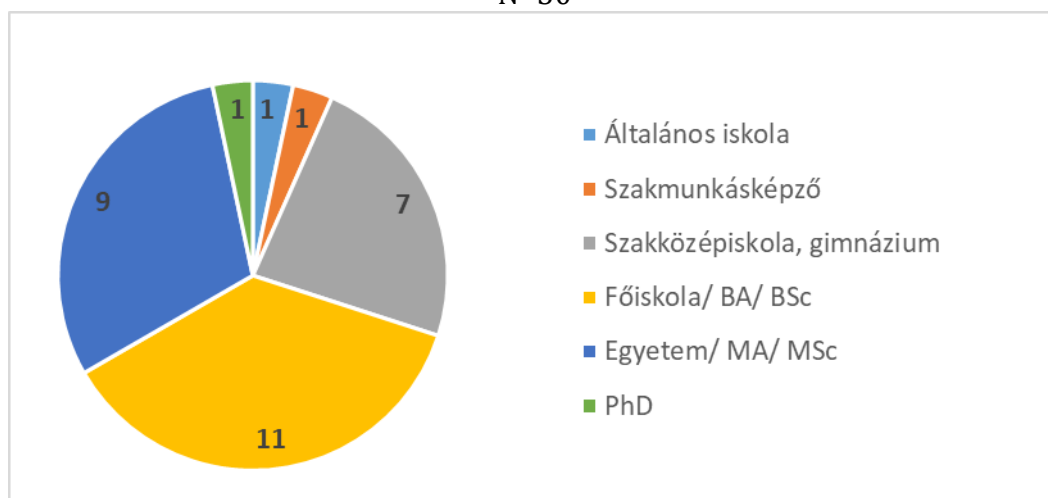
1. ábra: A vezetők, szakalkalmazottak és egyéb dolgozók korosztálybeli megoszlása (fő), N=30

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

A megkérdezettek 90%-a, vagyis 27 személy nagykanizsai lakos, mindössze hárman laknak Nagykanizsa vonzáskörzetében. 50 km-nél messzebb pedig senki sem él. A legtöbb válaszadó (11 fő) főiskolai, kilencen egyetemi, heten szakközépiskolai vagy gimnáziumi végzettséggel, egy fő szakmunkásképzővel, egy fő általános iskolai végzettséggel, illetve egy fő PhD fokozattal rendelkezik. (lásd 2. sz. ábra) A szakalkalmazottak és vezetők tekintetében mindenki rendelkezik a jogszabályban meghatározott képesítéssel. Az egyéb alkalmazottak között inkább az alacsonyabb iskolai végzettség volt a megfigyelhető.

2. ábra: A kutatásban résztvevő interjúalanyok végzettségének megoszlása (fő),
N=30

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

Ami egy kimondottan érdekes adat, hogy a férfiak mindent összevetve kevesebben vannak, ám magasabb végzettséggel rendelkeznek, hiszen a kilenc férfiből ötnek egyetemi, háromnak főiskolai végzettsége van.

A következő részben a munkahellyel kapcsolatos kérdésekre került sor. Mint, ahogy az a 1. sz. táblázatból is látható, az intézményeknél arányosítva került meghatározásra a megkérdezett interjúalanyok száma. A legtöbb dolgozóval, vagyis 11 fővel a KKK-ban folytattam le beszélgetést. A Könyvtárban hasonló módon 10 főt kérdeztem meg, a Múzeumban öt főt, a HEMO-ban és a VOKE-ban pedig 2-2 személyt. Az összes megkérdezett személy 50%-a 10 évnél is régebb óta dolgozik már a jelenlegi munkahelyén. Ez főleg a vezetőkre és szakalkalmazottakra jellemző. 6-10 éve hét fő dolgozik az intézményében, illetve négy egyéb dolgozóra jellemző, hogy egy évnél is kevesebb ideje dolgozik az adott intézményben. A megkérdezettek közel 80%-a beosztottként van jelen a munkahelyén, öt fő intézményvezető és kettő intézményegység-vezető. Senki sincs GYES-en vagy nyugdíjban. Munkakörök vonatkozásában megállapítható, hogy a szakalkalmazottaknál a könyvtárosok, művelődésszervezők és muzeológusok vannak többségben, az igazgatókon kívül megjelennek gazdasági titkárok, takarítók, jegypénztárosok, technikus, gyűjteménykezelő, dekoratőr és általános irodai adminisztrátor is. (lásd 2. sz. táblázat)

2. táblázat: A kutatásban résztvevő interjúalanyok munkaköreinek megoszlása (fő), N=30

Munkakör megnevezése	Válaszok száma
könyvtáros	5
igazgató	3
művelődésszervező	3
gazdasági titkár	3
tájékoztató könyvtáros	2
takarító	2
információs-jegypénztáros	2
intézményvezető	1
igazgató-régész	1
feldolgozó könyvtáros	1
történész-muzeológus	1
néprajzos-muzeológus	1
dekoratőr és kreatív munkatárs	1
általános irodai adminisztrátor	1
asszisztens, technikai csoportvezető	1
technikus	1
gyűjteménykezelő	1

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

Az interjú első moduljának végén a Nemzeti Művelődési Intézet képzéseiben való részvételre kérdeztem rá. A legtöbb válaszadó, vagyis 22 fő egyik meghirdetett képzést sem végezte el korábban. A többiek (nyolc fő) részt vett a Nemzeti Művelődési Intézet képzéseiben, mégpedig a következőkön: "Színháziskola", "Amatőr művészeti csoportok mentorálása", "Protokoll és marketing", "Minőségbiztosítás a közművelődésben", "Közművelődési szakértő".

Az általános kultúrafogyasztói szokások vizsgálata

A strukturált interjú kérdőívének második része arról tájékozódott, hogy a megkérdezettek mely kultúraközvetítő intézmény programjain vesznek részt a legszívesebben, hogy miért éppen azt látogatják, és ha egyáltalán nem vesznek részt kulturális programokon, mi ennek az oka. Rákérdeztem továbbá a pénzköltési hajlandóságra, a kísérők kilitére, a szabadidős célú internethasználatra, a TV nézés és streamingszolgáltatókkal való filmnézés gyakoriságára, majd végül a felsorolt kultúrafogyasztói csoportok közül kellett választania az egyénnek egyet.

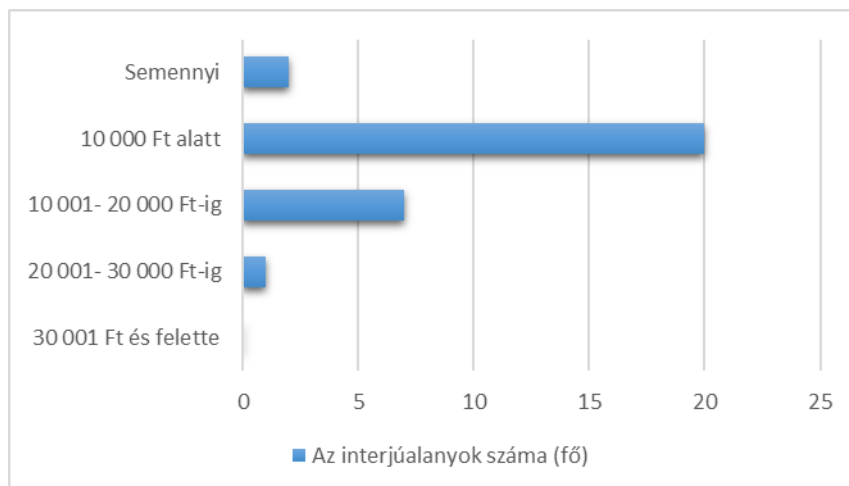
Megállapítható, hogy pozitív eredmények születtek, hiszen az interjúalanyok 93%-a szokott szabadidejében kultúráközvetítő intézményekbe járni. Az öt vizsgált intézmény közül leggyakrabban (akár havonta többször is) a Könyvtár és a KKK rendezvényeit látogatják, félévente-évente mennek el a Honvéd Kaszinóba és a Múzeumba, s a VOKE rendezvényeit keresik fel a legritkábban az interjúalanyok, amit azzal indokoltak, hogy túl messze van a belvárostól, nagyon kiesik helyileg. Ezen intézményekben a legszívesebben a színházi előadásokat és koncerteket választják a megkérdezettek, de közkedveltek még a kiállítások, könyvbemutatók, ismeretterjesztő előadások, stand up comedy előadások és a könyvkölcsönzés is. Legkevésbé a prózai darabok, irodalmi estek, gálaműsorok népszerűek. Hasonló eredmények születtek, amikor általánosságban informálódttam az adott kulturális programokról. Itt ugyanis a legtöbb megkérdezett a színházi előadásokat és könyvtári szolgáltatásokat kedveli a leginkább. Közepes kategóriába sorolták a mozit, a könnyűzenei koncerteket, stand up előadásokat, irodalmi műsorokat, kiállításokat és ismeretterjesztő előadásokat. A legrosszabb helyen a komolyzenei koncert végzett. Míg a nők a kiállításokat és színházi előadásokat kedvelik jobban (a női válaszolók 76%-a, a lehetséges legmagasabb, öt pontot adott a színházi előadásokra), addig a férfiaknál inkább a könyvtári szolgáltatások álltak kiemelkedő helyen (közel 78%-uk öt pontra értékelte), emellett a zenei programok, koncertek és az ismeretterjesztő előadások is népszerűek körükben (utóbbinál 33% értékelte öt, 55% négy, és csupán egy személy — az összes megkérdezett férfi 11%-a — minősítette egy pontra.) Ami azonos a két nem ízlését illetően, az az erős passzivitás a komolyzenei koncertek iránt. Az iskolai végzettség tekintetében megfigyelhető volt, hogy az alacsonyabb képesítésű válaszadók (általános iskola és szakmunkásképző) inkább a színházi darabokat és a könnyűzenei koncerteket preferálják, a magasabb végzettséggel rendelkezők az előbb említettek mellett kedvelik a könyvbemutatókat, az ismeretterjesztő előadásokat és a kiállításokat is. A komolyzenei koncertek itt is a legalacsonyabb helyen végeztek. Ezzel a programtípussal ugyanis csak egy nagyon szűk réteget lehet elérni, jelen esetben az alanyok csupán 40%-a érdeklődik nagyon (5) és eléggé (4) a komolyzene iránt.

Kíváncsi voltam arra is, hogy a válaszadók általában kivel látogatják a kedvelt programokat. A többség a párjával (60%) és a barátokkal (46%) jár főleg ezekre az eseményekre, szinte alig mennek egyedül vagy csoporttal, ez az alacsony értékek választásából is látszik (66% csoporttal, 50% egyedül megy legkevésbé). Esetünkben a család sem opció, hiszen a megkérdezett alanyok nagy részének gyermeke már felnőtt, vagy más városban tanul, így nagyon ritkán járnak együtt ilyen rendezvényekre. Meglepő, hogy a férfi interjúalanyok közel felénél jellemző, hogy családdal látogatják a programokat, míg a nőket főleg a párjuk (66%) vagy egy-egy barátjuk (47%) kíséri el. A 30-as korosztályra jellemzőbb, hogy fele-fele arányban főleg egyedül vagy a barátokkal látogatják a programokat. A 40-es korcsoportban levőket leginkább párjuk vagy családjuk kíséri a rendezvényekre (72%-64%), az 50-es korosztályt szintén párjuk (55%) vagy barátaik (66%), és végül a 60-as korcsoportban levők barátaikkal mennek vagy teljesen egyedül (50%-50%).

Az interjúalanyok 66%-a havonta átlagosan 10 ezer Ft-nál is kevesebbet költ kulturális programokra (lásd 3. sz. ábra). Hét személy volt, aki akár 20-30 ezer Ft-ot is kiad és egy fő volt, aki 20-30 ezer Ft-ot. Két interjúalany egyáltalán semmit sem költ kulturálódásra

egy hónap alatt. Ami itt általánosságban megfigyelhető volt, hogy a magasabb képesítéssel rendelkező válaszadók költési hajlandósága magasabb volt.

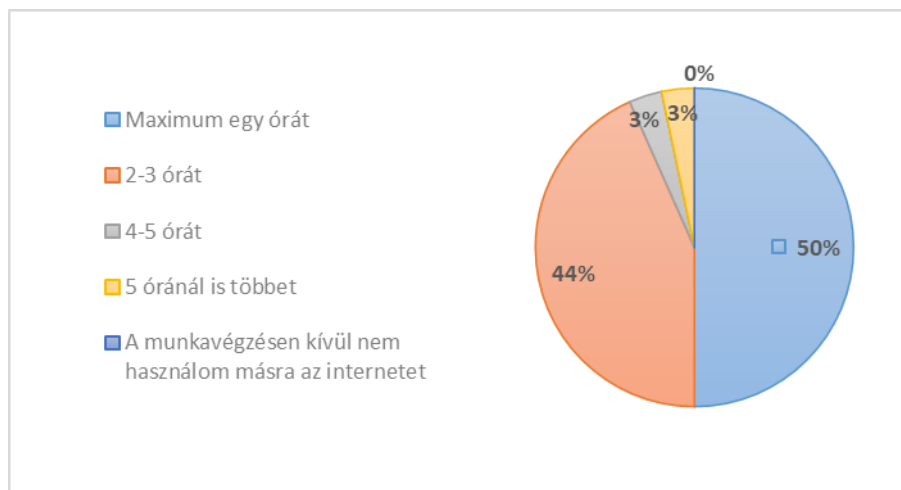
3. ábra: A kutatásban résztvevő interjúalanyok költési hajlandósága (fő), N=30

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

Az interjúalanyok 90%-a azért látogatja az adott programot, mert érdeklődik iránta. Egy fő a társaság miatt megy el ezekre az eseményekre, ketten munkahelyi kötelességből. Olyan személy, aki egyáltalán nem látogat kulturális programokat, nem volt az interjúalanyaim között. Így elmondható, hogy a megkérdezettek nagy része, vagyis 90%-a beosztástól és iskolai végzettségtől függetlenül csak azért látogatja ezen programokat, mert érdeklődik irántuk. A szabadidős célú internethasználat tekintetében egyértelműen megmutatkoztak a generációs különbségek. A 30-49 éves korosztály naponta átlagosan 2-3 órát tölt el az interneten, az 50-69 év közötti személyek pedig napi szinten 1-1 órát.

4. ábra: Szabadidős céllal internetet használók aránya (%), N=30

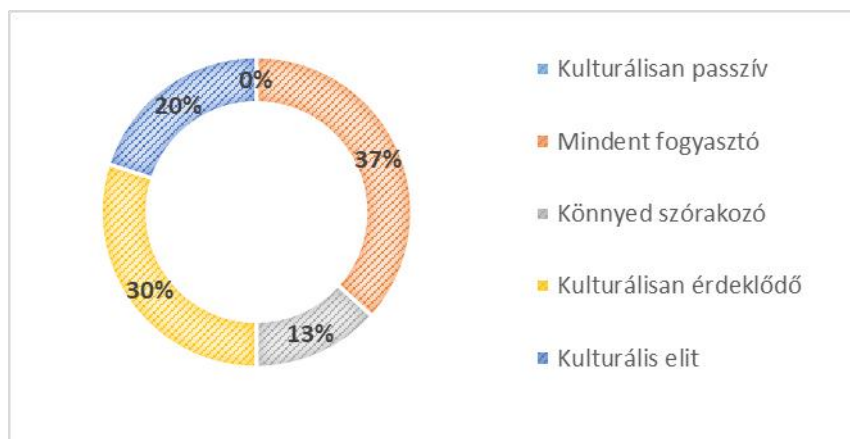
Forrás: Saját szerkesztés, 2023

A 4. sz. ábrán is látható, hogy a válaszadók fele maximum egy órát internetezik, 44% 2-3 órát is, és 1-1 fő 4-5 órát vagy öt óránál többet is. A TV adások és a streamingszolgáltatók használatával való filmnézés tekintetében ismét kirajzolódnak a korosztálybeli eltérések.

A fiatalabb generációra inkább jellemző a streaming szolgáltatók használata. A 30-40-es korosztály közel 42%-a 2-3 órát vagy akár annál többet is TV-zik az interneten. Az 50-69 éves korosztály 61%-a például egyáltalán nem használja ezen alkalmazásokat. A TV adásoknál pont fordítva látható. A megkérdezettek közül kilenc fő egyáltalán nem néz TV adásokat, 10 fő napi egy órát, szintén 10 fő 2-3 órát, illetve egy személy akár 4-5 órán át is TV-zik.

A kérdőív második blokkjának utolsó részében a korábban bemutatott 2008-as, Jelenítés a magyar kultúra állapotáról című kutatás öt kultúrafogyasztói csoportja közül az egyikbe kellett magát elhelyeznie a válaszadónak. Az elsőt, vagyis a kulturálisan passzív csoportját senki sem választotta. A Mindent fogyasztók rétegével 11 válaszadó tudott azonosulni. Ők már szívesen látogatnak el a plázába, könyvtárba és az átlagosnál többször mennek kiállításokra, múzeumba. A könnyed szórakozók szegmensébe az a négy fő sorolta magát, aki vágyik a szórakozásra, szívesen jár sporteseményekre, szórakozóhelyekre. A kulturálisan érdeklődők csoportjába a megkérdezettek 30%-a helyezte el magát. Ők azok, akik szívesen mennek könyvesboltba, plázába, moziba. S végül a kulturális elithez hat személy tartozik, ők már az átlagos embernél sokkal többször látogatnak művelődési házakba, színházba, alternatív színházba, könyvesboltba. Itt megfigyelhető volt, hogy a kulturális elit csoportjába tartozók magasabb iskolai végzettséggel rendelkeznek (1 fő PhD-fokozattal, 4 fő egyetemi és 1 fő főiskolai diplomával rendelkezik). A csoportok megoszlását az 5. számú ábra szemlélteti.

5. ábra: A kutatásban résztvevő interjúalanyok kultúrafogyasztói csoportjai (%), N=30

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

A kapott válaszokat megvizsgálva az interjúalanyok kultúrafogyasztói csoportba való önbesorolása nagyrészt megfelel a tényleges kultúrafogyasztási szokásainak. A kulturális elit tekintetében megfigyelhető volt, hogy az ebbe a csoportba magukat sorolók 100%-a jár kultúraközvetítő intézményekbe, elégedett is a városi programkínálattal és el is utazik más városba kulturális céllal. Ők elhivatott szakemberek, hiszen magas az NMI-s képzéseken való részvételük aránya (84%-16%) és a munkájukra is hobbiként tekintenek (100%). Ami érdekes ennél a kultúrafogyasztói szegmensnél még, hogy a színház, könyvtár, múzeum, könnyűzenei koncertek mellett nagy érdeklődést mutatnak a komolyzenei

koncertek iránt is (84%). A könnyed szórakozók válaszaiban érezhető az érdektelenség, hiszen fele-fele arányban elégedettek a városi kínálattal és utaznak el más településekre. A megkérdezettek teljes körének legkedveltebb programjai közé a színházi előadások és koncertek sorolhatók. Észrevehető körükben az is, hogy csak a legnagyobb városi rendezvényeken vesznek részt (Kanizsai Bor-és Dődölle Fesztivál- 100%, Város napja-75%). A kulturális érdeklődők csoportja a kapott válaszok alapján kevésbé aktív, hiszen 88% mindenféle egyéb ok nélkül egyszerűen csak érdeklődik az adott program (főleg színházi előadás, mozi, ismeretterjesztő előadás) iránt, de csak 77% hajlandó arra, hogy más város kulturális rendezvényét is felkeresse. A csoport felületes érdeklődését mutatja az is, hogy a csoportba tartozók 55%-a elégedett csak a város kulturális szolgáltatásaival. Végül a mindent fogyasztók tekintetében konstatálható, hogy nagyon vegyes érdeklődést mutatnak a programok iránt, hiszen a színházi előadások és a múzeumi kiállítások mellett kedvelik például az ismeretterjesztő előadásokat is, valamint különösen magas körükben az internethasználat aránya (100%). A válaszadók ezen csoportjának teljes köre (100%) jár kultúráközvetítő intézményekbe és vesz részt a saját rendezvényeken. 90%-uk el is utazik másik városokba, így az átlagnál aktívabbnak mondható a kultúra iránti érdeklődésük.

A munkahellyel és a rendezvényekkel kapcsolatos felmérés

A kérdéssor harmadik blokkja azt vizsgálta, hogy az interjúalanyok részt vesznek-e a saját intézmény kulturális programjain, ha igen, ennek mi az oka, illetve amennyiben nem, ez mivel indokolható. Megkérdeztem azt is, hogy a szabadidejükben mely kultúráközvetítő intézmény rendezvényeire mennek el a legszívesebben. A saját eseményeken a válaszadók 96%-a vesz részt a szabadidejében. Egy személy volt, aki nem jár vissza a saját programokra, ő ezt időhiánnyal indokolta. A megkérdezettek nagy része azért jár szívesen, mert a munkájára hobbiként tekint (63%), illetve mert közös program a kollégákkal (60%). Két fő csupán munkahelyi kötelességből látogatja ezen eseményeket. Mivel itt több válaszlehetőség megjelölése is lehetséges volt, így voltak, akik azt a lehetőséget is kiválasztották, hogy számukra az is egy fontos szempont, hogy nem kell megváltani a belépőjegyet (30%). Hat fő családi programként tekint rá, egy személy presztízből jár, és egy fő azért, mert túl sok a szabadideje. A válaszadók nagy része a KKK intézményeibe látogat el a legszívesebben (70%), a második helyen a Könyvtár áll (43%), majd a Múzeum (30%) és végül 16-16%-al a Honvéd Kaszinó és VOKE. A válaszadók mindannyian maximális pontos adtak a saját munkahelyük által szervezett kulturális programokra.

Igényfelmérés

A strukturált interjú kérdéssorának utolsó blokkjában azt szerettem volna felmérni, hogy a kutatásban résztvevők mennyire elégedettek Nagykanizsa nagyrendezvényeivel és egyéb kulturális szolgáltatásaival, látogatják-e azokat, illetve más városba elutaznak-e ugyanezzel a céllal. Fontosnak tartottam kideríteni, hogy az adott intézmények dolgozói hiányolnak-e bármit a saját programkínálatból és van-e valamilyen újíto gondolatuk annak érdekében, hogy a város kulturális élete fejlődhessen.

A megkérdezettek 73%-a elégedett Nagykanizsa kulturális kínálatával. 13 fő úgy gondolja, hogy sokszínű és változatos programkínálatot biztosít a város minden korosztály számára, mindenféle közönségigényt kielégítő módon. Öten azt válaszolták, hogy a vizsgált intézmények is mind kihozzák magukból a maximumot és a lehetőségeikhez mérten színvonalas és tartalmas lehetőségeket kínálnak. Két fő szerint, aki keres, biztosan talál is magának megfelelő rendezvényt, hiszen a város elegendő mennyiségű kulturális szolgáltatást kínál. Az életkori sajátosságok tekintetében megállapítható, hogy a négy korcsoport közül a 40-49 évesek a legkevésbé elégedettek a város nyújtotta kulturális lehetőségekkel (50%), ez talán amiatt lehet, mert ők érzik át legjobban a gyermekeiken keresztül azt a kilátástalan helyzetet, hogy nincs egy közösségi tér a fiataloknak, ahol össze tudnának jönni és kulturáltan szórakozni. Általánosságban elmondható az is az eredmények alapján, hogy a magasabb végzettséggel rendelkező interjúalanyok nagyobb arányban elégedettebbek a kulturális lehetőségekkel, mint az alacsonyabb képesítésűek (80%-55%). Sőt, ha a beosztást vizsgáljuk, a hét magasabb beosztásban lévő dolgozó közül mindenki elégedett. Nyolc fő elégedetlen Nagykanizsa kulturális szolgáltatásaival. Közülük négy válaszadó gondolja úgy, hogy a fiatalok számára túl kevés a programlehetőség, hárman több könnyűzenei koncertet szeretnének ismertebb előadókkal, ketten pedig azt nyilatkozták, hogy városi szinten nem elég színes a programkínálat. Egy-egy válaszadó a következő indokokkal szolgált: több színvonalasabb produkcióra lenne szükség; több városi nagyrendezvényt kellene szervezni; több színházi élményre vágyik; érdektelenek a mostani programok. Részletek az interjúkból:

„Régen több városi nagyrendezvényt szerveztek, a mostani kínálatot kevésnek tartom.” (Egyéb munkatárs, Thúry György Múzeum, szóbeli közlés, 2022.10.25.)

„Érdektelen programokat hoznak, ami jó, az meg drága.” (Szakalkalmazott, Halis István Városi Könyvtár, szóbeli közlés, 2022.11.23.)

A városi nagyrendezvényeken való részvétel aránya pozitívnak tekinthető. Az interjúalanyok nagy része korábban is részt vett és a jövőben is részt szeretne venni a Kanizsai Bor- és Dödölle Fesztiválon, a Város napja programsorozaton és az Adventi forgatag eseményein. Népszerű még a Kanizsai Sörfesztivál és a Nagykanizsai Országos Fánkfesztivál is. A Sárkányhajó Bajnokságon a megkérdezettek kevesebb, mint fele vett részt korábban. (lásd 3. sz. táblázat)

3. táblázat: A felsorolt városi nagyrendezvényeken való részvétel és részvételi szándék megoszlása (fő), N=30

A rendezvény megnevezése	Korábban részt vettek (fő)	Részt vesznek a jövőben is (fő)
Kanizsai Bor- és Dődölle Fesztivál	30	30
Város napja	29	29
Adventi forgatag	26	27
Nagykanizsai Országos Fánkfesztivál	21	19
Sárkányhajó Bajnokság	13	14
Kanizsai Sörfesztivál	23	23

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

Kifejezetten kulturális céllal a válaszadók 83%-a utazik el egy másik városba. Megfigyelhető, hogy főleg beosztott pozícióban lévő válaszadók nem látogatnak el másik településre, közülük ketten szakalkalmazottak, hárman egyéb dolgozók. A három megadott hely közül Zalaegerszeg és Keszthely a legkedveltebb úti cél, ide évente, félévente és negyedévente is több válaszadó (70%) látogat el. Zalaegerszegre három fő, Keszthelyre pedig négy fő nem jár kulturális céllal. A fővárosi kulturális intézményekkel kapcsolatosan kisebb az érdeklődés, hiszen hat fő egyáltalán nem jár, s a többiek is inkább ritkábban látogatják ezeket (soha-30%; évente-20%; fél évente-16%; negyedévente-13%). Voltak egyéb válaszok is. Évente például az alábbi helyszíneket keresik fel a válaszadók: Veszprém, Szolnok, Szeged, Hévíz, Székesfehérvár, Szekszárd, Varasd, Kapronca, Veresegyház, Tótszentmárton, Balatonszemes, Vasvár, Balatonboglár, Siófok, Ördögkatlan Fesztivál. Félévente utaznak Hévízre (2 fő), Kaposvárra (1 fő), Dunaújvárosba (1 fő), Zalakarosra (1 fő) és a kisebb Balaton-parti településekre (1 fő). Negyedévente a következő helyeket keresi fel egy-egy válaszadó: Kaposvár, Székesfehérvár, Pécs. Egy személy volt, aki a kisebb Balaton-parti településeket havonta is látogatja.

A saját intézményből hiányolt programok tekintetében számomra meglepő eredmények születtek. Ugyanis a megkérdezettek kevesebb, mint fele, konkrétan 44%-a elégedett csak a programkínálattal. Ez az egyes intézmények dolgozói körében a következőképpen alakult: A Könyvtár összes, vagyis 10 megkérdezett alkalmazottja közül három fő egyáltalán nem hiányol semmit, négy fő közkedvelt írókkal való író-olvasó találkozót szeretne, egy személy pedig úgy gondolja, hogy ismeretterjesztő előadásokat (pl.: klímaváltozásról) lehetne inkább felvenni a repertoárba, egy fő koncertekkel színesítené a Könyvtár kínálatát, szintén egy fő pedig informatikai jellegű programokat szeretne szervezni (például 3D nyomtatóval kapcsolatos ismerkedés). A Honvéd Kaszinó egyik munkatársa egyáltalán nem hiányol semmit, míg a másik alany az operát venné fel a programok közé. A KKK-ból négy fő elégedett a jelenlegi (valóban sokszínű) programkínálattal, egy fő a Jazzfesztivált hívná újra életre, mely 1973-2015 között Nagykanizsa egyik legismertebb nemzetközi fesztiválja volt. A válaszadók közül 6-an a könnyűzenei koncerteket, 3-an a fiataloknak

szóló programelemeket bővítenék, illetve egy-egy fő a musicalek és táncszínházi előadások, illetve ismeretterjesztő előadások számát növelné. A Múzeum öt megkérdezettje közül a többség, vagyis három fő elégedett a jelenlegi lehetőségekkel, sőt, úgy gondolják, sok esetben túl is teljesítik az elvárt mennyiséget. Egy személy a nyári napközis táborokat vezetné be, egy pedig a komplex családi programokat gyarapítaná. A VOKE esetében volt csak példa arra, hogy mindkét megkérdezett dolgozó elégedett volt a jelenlegi repertoárral.

Az utolsó kérdéssel azt mértem fel, hogy a saját intézménnyel kapcsolatos újító gondolatokon kívül lenne-e a megkérdezetteknek a város kulturális életének fellendítése érdekében innovációs javaslata. A válaszlehetőségek között négy konkrét opció szerepelt, de ezek mellett egyéb felvetések is születtek. A válaszadók többsége (63,3%) programkínálat tekintetében szolgált ötletekkel. Itt főleg a fiataloknak szóló programokat hiányolja a megkérdezettek közel 24%-a. Emellett felmerültek még a következő ötletek is, hozzávetőlegesen a válaszadók 20%-nál: nagyobb volumenű koncertek, színházi előadások és fesztiválok, melyek sokkal több embert tudnának megmozdítani. Két interjúalany a zenei fesztiválokat, borkultúrával kapcsolatos programokat és főzőversenyeket hiányolja. Két fő véleménye az volt, hogy a nemrég megépült Kanizsa Aréna is helyet adhatna több nagyobb volumenű koncertnek. Volt olyan válaszadó is, aki azt tartaná a legfontosabbnak, hogy a kultúrákövetítő intézmények kapjanak nagyobb pénzügyi forrást, hogy minőségibb előadókat tudjanak meghívni. Egy-egy fő a következőket javasolta: a rendezvények korosztályoknak megfelelő kialakítása; szélesebb körű kínálat biztosítása; közösségi tér létrehozása a fiataloknak; a több napos fesztiválokat váltsa fel több kisebb koncert kevesebb fellépővel, musicalekkel és színpadi darabokkal tarkítva; ismeretterjesztő sorozat városi szinten. Az egyik interjúalany a kérdéssor ezen részénél megjegyezte: "Úgy érzem, hogy meghal a város." (Szakalkalmazott, Halis István Városi Könyvtár, szóbeli közlés, 2022.11.21.) Egy másik válaszadó ugyanakkor ezt nyilatkozta: „Ennél több rendezvény nem kell.” (Vezető, VOKE Kodály Zoltán Művelődési Ház, szóbeli közlés, 2022.10.05.)

A második legtöbb ötletet a kommunikációval kapcsolatban fogalmazták meg az interjúalanyok, összesen 15-en. A következő elképzelésekkel álltak elő: Hatékonyabb marketingtevékenység (3 fő); több fizetett hirdetés használata (1 fő); városi szinten több nyilvános reklámtábla és megállító tábla kialakítása (1 fő); molinó-és plakátkihelyezési lehetőség biztosítása a kulturális intézményeknek(2 fő); a havi programfüzetek szervezettebb kihelyezése és utókövetése (1 fő). Ez mind-mind valóban nagyon hasznos javaslat. Két-két fő felvetette, hogy korosztályokra szabva kellene a kapcsolatot tartani a közönséggel, vagyis a fiatalokkal online, az idősebbekkel személyesen, illetve, hogy hatékonyabbá kellene tenni a kultúrákövetítő intézmények közötti kommunikációt és kooperációt annak érdekében, hogy ne legyen egymásra szervezés. Végül ezen témakörben egy-egy fő a következő tervekkel állt elő: a közösségi médiában és az országos médiában való megjelenések számának növelése; a külső kommunikáció erősítése például az intézményegységeket bemutató és népszerűsítő kiadványok készítésével minimum három nyelven. Volt egy olyan személy is a válaszadók között, aki elmondta, hogy a város és a kultúrákövetítő intézmények kommunikációja is rossz, mert számos programról ő is csak utólag értesül.

A következő az infrastruktúra kérdésköre volt. Itt 13-an nyilvánítottak véleményt. A legtöbben, vagyis négy fő javasolná a vizsgált intézmények technikai felszereltségének korszerűsítését (hang-és fénytechnika), hárman pedig egy olyan applikáció vagy weboldal létrehozását szorgalmazzák, ahová minden intézmény fel tudná tölteni a saját programjait előre, így elkerülhetőek lennének a programütközések. Szintén három megkérdezett gondolja úgy, hogy hiányoznak a városból az információs táblák, szükségesnek tartanák minimum a kulturális intézmények táblákkal való jelzését. További egy-egy személy a következőket javasolta: egy fedett szabadtéri helyszín létrehozása a nyári rendezvényekhez; egy busz kijelölése, amely a rendezvények helyszínére szállítja az érdeklődőket; az intézmények teljes akadálymentesítésének megvalósítása (vakok és gyengénlátók, hallássérültek számára technikai felszereltség); megoldás keresése a parkolóhely hiányra városszerte. A KKK egyik munkatársa a következőről számolt be: „Jelenleg az egész városban parkolóhelyhiánnyal küzdünk, illetve hiányolom az információs táblákat is a városban, például az sincs kitéblázva, hogy a Kulturális Központ merre van.” (Egyéb munkatárs, Kanizsai Kulturális Központ, szóbeli közlés, 2022.10.17.)

A szolgáltatások kapcsán is érkeztek innovációs javaslatok. A vizsgált személyek közül ketten hiányolják az intézményükből a büfé és a kávéautomata meglétét, illetve egyikük olvasósarkot is kialakítana. További problémák megoldását vetették még fel: szabadtéri színház és kertmozi hiánya (1 fő); online szolgáltatások fejlesztése (1 fő); a tömegkultúra háttérbe szorítása, helyette a minőségre való törekvés (1 fő); közösségépítés segítése kulturált terek létrehozásával (1 fő).

A négy meghatározott témán kívül öt fő a következő egyéb ötleteket fogalmazta meg: a civil szektor nagyobb bevonása (1 fő) és több szponzor és támogató felkutatása (1 fő); a vezetett és tematikus túrák hiánya (1 fő). Az egyik interjúalany szerint az a legnagyobb probléma, hogy az emberek nagyon kevés szabadidővel rendelkeznek ezért mutatnak érdektelenséget a programok iránt. Egy másik személy pedig azt mondta, hogy a kulturális szférában dolgozók alulmotiváltak, s ezen csak a fizetések növelésével lehetne változtatni. Az egyik válaszadó nagy igazságot fogalmazott meg: „Anyagi háttérrel kellene biztosítani, enélkül nem tud kiteljesedni a programkínálat.” (Egyéb munkatárs, Kanizsai Kulturális Központ, szóbeli közlés, 2022.10.14.) Ezen ötletek többsége valóban csak anyagi támogatás segítségével tudna megvalósulni, fenntartó általi hozzájárulás lenne feltétlenül szükséges, de szponzorok és támogatók bevonását is szorgalmazni kellene az egyes intézmények részéről.

Összegzés

A kutatás keretében két hipotézis került megfogalmazásra. Az első feltevésben azt szerettem volna bizonyítani, hogy a vizsgált intézmények alkalmazottjai azért nem látogatják szívesen a saját és a többi intézmény rendezvényeit, mert kevés szabadidejük van és túlságosan leterheltek. A hipotézis nem igazolódott be, hiszen az interjúalanyok 93,3%-a, vagyis 28 fő munkaidőn kívül is szívesen jár kultúraközvetítő intézményekbe. A saját munkahely rendezvényeire szintén a vizsgált 30 személyből 29 rendszeresen ellátogat szabadidejében. Kizárólag egy fő nem vesz részt a saját intézménye programjain, melyet időhiánnyal indokolt. Azon alanyok közül, akik visszajárnak a rendezvényekre, 29 fő azért

szerepet visszamenni, mert a munkájukra hobbiként is tekintenek, itt kifejezetten a szakalkalmazottakra kell gondolni. Ezen válaszokból leszűrhető, hogy a megkérdezett szakmai munkatársak többsége szereti a hivatását. Vannak, akik azért látogatnak vissza a saját intézmény rendezvényeire, mert egy közös program a munkatársakkal. Voltak olyan személyek, akik az ingyenes belépőjegy miatt vesznek részt munkaidőn túl a programokon, illetve vannak, akik családjukkal való közös programként tekintenek ezen eseményekre. A megkérdezettek 70%-a a Kanizsai Kulturális Központ rendezvényeit látogatja előszeretettel, a második helyen a Könyvtár szolgáltatásainak igénybevétele áll, majd a Thúry György Múzeum, végül a Honvéd Kaszinó és a VOKE programjait látogatják. Feltételezhetjük a kapott adatokból, hogy az alkalmazottak leterheltsége nem olyan mértékű, hogy emiatt ne térnének vissza saját munkahelyükre munkaidőn kívül. Kiderült az interjúk során, hogy egyik interjúalany sem rendelkezik a munka és a család mellett túl sok plusz szabadidővel, ám még ez sem kizáró ok számukra, hogy részt vegyenek a számukra kedvelt programokon.

Második feltételezésem sem nyert bizonyosságot, ugyanis nem igaz az állítás, hogy az öt intézmény dolgozóinak vizsgált köre szívesebben jár el más városba kulturális céllal azért, mert nincsenek megelégedve a város kulturális kínálatával. A megkérdezettek többsége, 73%-a elégedett a város kulturális programkínálatával. A vizsgált dolgozók többsége úgy gondolja, hogy színes és változatos kínálatot biztosít a város, ahol minden korosztály találhat számára kellemes időtöltést. Őt válaszadó gondolja úgy, hogy a kultúraközvetítő intézmények is a maximumot nyújtják, minőségi és bővelkedő programokat szolgáltatnak. Azok akik nincsenek megelégedve, főleg a fiataloknak való programokat és közösségi tereket hiányolják, emellett könnyűzenei koncerteket, sokszínűbb programkínálatot, több színvonalasabb produkciót, színházi előadást és városi nagyrendezvényeket látnának szívesen a városban. A városi nagyrendezvényeken résztvevők aránya is árulkodó, hiszen a koronavírus okozta veszélyhelyzet előtt és után is szívesen eljártak a helyi nagyobb rendezvényekre. A többség főleg a Kanizsai Bor- és Dődölle Fesztiválra, a Város napjára, az Adventi forgatag rendezvényeire és a Kanizsai Sörfesztiválra látogat előszeretettel. Az interjúalanyok 83%-a gyakorta ellátogat más városokba is azért, hogy kifejezetten egy kulturális programon vegyen részt. Viszont ez nem egyenesen arányos a kijelentéssel, hogy ezt azért teszik, mert nincsenek megelégedve Nagykanizsa kulturális lehetőségeivel. A válaszadók közel fele elégedett a saját intézménye programkínálatával is, nem hiányolnak különösebben semmit. Akik a másik táborba erősítik, ők úgy gondolják, hogy a fiataloknak szóló eseményeket és könnyűzenei koncerteket kellene felvenni a munkahely repertoárjába. Annak ellenére, hogy a kutatásban résztvevők többsége elégedett a város által kínált kulturális szolgáltatásokkal, többen mégis szolgáltattak fejlesztési ötletekkel és főleg a programkínálaton javítanának.

A kutatásban résztvevők ötleteit szem előtt tartva a következő javaslatokat fogalmaztam meg Nagykanizsa kulturális innovációja kapcsán: Közös kulturális applikáció vagy weblap létrehozása lenne szükséges annak érdekében, hogy a kulturális intézmények egymás programjait figyelembe véve tudják tervezni a saját rendezvényeiket. A vizsgált intézményeken túl a Polgármesteri Hivatal Szervezési Csoportja és a különböző civil szer-

vezetek is használhatnák az applikációt. Emellett szükséges lenne negyedéves vagy fél-éves gyakorisággal kerekasztal beszélgetéseket szervezni a korábban már említett érintetteknek kulturális mediátor bevonásával a célzottabb programszervezés végett. Javasolom továbbá egy workshop szervezését különböző ifjúsági és ifjúságsegítő csoportok bevonásával, az Y és Z generáció kulturális intézményekbe való bevonása céljából. Szükséges volna a marketingszemponitú fejlesztés. Itt elsősorban a köztéri hirdetési felületekre, nyilvános reklámtáblákra, plakátkihelyezési lehetőségek korszerűsítésére gondolok. Valamint egy elengedhetetlen promóciós elem is hiányzik a vizsgált intézmények marketing-eszközei közül, mégpedig a minimum kétnyelvű, intézményeket bemutató kiadvány. Végül az infrastruktúra modernizációját szorgalmaznám. Az intézmények szempontjából fontos lenne a teljeskörű akadálymentesség megvalósítása és a korszerű technikai felszereltség megléte. Emellett városszerte szükséges lenne a kulturális intézményekhez irányító táblák kialakítása is.

Irodalomjegyzék

- Antalóczy, T., Füstös, L., & Hankiss, E. (2010). *Mire jó a kultúra? Jelentés a magyar kultúra állapotáról*. Magna Produkció.
- Bernáth, J. (szerk.). (1999.). *Művelődéelmélet (szöveggyűjtemény)*. Janus Pannonius Tudományegyetem Tanárképző Intézete.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Routledge & Kegan Paul.
- Gans, H. J. (1974). *Popular culture and high culture*. Basic Books.
- Halis István Városi Könyvtár (n.d.-a). *Halis István Városi Könyvtár 1999-2003*. Belső dokumentáció.
- Halis István Városi Könyvtár (n.d.-b). *Kálvin téri főépület*. <https://hivk.hu/index.php/elerhetosegek/foepulet/> Letöltés dátuma: 2023. március 30.
- Halis István Városi Könyvtár (n.d.-c). *Hogyan lettünk a 2003. év könyvtára?* Belső dokumentáció.
- Halmos, I. (2011). *Nagykanizsai Honvéd Kaszinóért Alapítvány létrejötte és működése (1996-2011)* [Diplomamunka, Pécsi Tudományegyetem, Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar]
- Honvéd Kaszinó. (n.d.). *Média*. <https://honvedkaszinó.hu/category/programok/media/> Letöltés dátuma: 2023. március 25.
- Hunyadi, Zs. (2005). *Találkozások a kultúrával 7. Kulturálódási és szabadidő eltöltési szokások, életmód csoportok*. Magyar Művelődési Intézet-MTA Szociológiai Kutatóintézet. <https://mek.oszk.hu/15900/15918/15918.pdf>
- Kanizsai Kulturális Központ (n.d.). *Rólunk*. <https://kanizsaikultura.hu/kkk/rolunk/> Letöltés dátuma: 2023. március 30.
- KultStat (n.d.). *Közművelődési, könyvtári és múzeumi adatgyűjtések 2008-2021-ig*. <https://kultstat.oszk.hu/#/home/public> Letöltés dátuma: 2023. március 26.
- Sági, M. (2010). Kulturális szegmentáció: „mindenevők”, „válogatóság”, „egysíkúak” és „nélkülözők”? Az „omnivore-univore” modell alkalmazhatósága Magyarországon. In Kolosi, T. & Tóth, I. Gy. (szerk.): *Társadalmi riport 2010* (pp.288-311). TÁRKI. <https://www.tarki.hu/hu/publications/SR/2010/>
- Pavluska, V. (2014). *Kultúramarketing. Elméleti alapok, gyakorlati megfontolások*. Akadémiai Kiadó.
- Pavluska, V. (2016). Milyen kultúrafogyasztók a magyarok? – A hazai kultúrafogyasztás átfogó mintázatai. In Fehér, A., Kiss, V. Á., Soós, M., & Szakály, Z., *EMOK XXII. Országos konferencia 2016 Tanulmánykötet* (pp. 435–445). Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar. <https://emok.hu/hu/tanulmany-kereso/konferenciakotetek/c-8:hitelesseg-es-ertekororientacio-a-marketingben>
- Száraz, Cs. (2015). *A Thúry György Múzeum Szervezeti és Működési Szabályzata*. Thúry György Múzeum.
- Száraz, Cs. (2022). *A Thúry György Múzeum 2022. évi szakmai munkaterve*. Thúry György Múzeum.

Századvég Politikai Iskola Alapítvány (2018). *Kultúrafogyasztás Magyarországon, 2017. Irodalmi áttekintés és primer kutatás*. <https://szazadveg.hu/2022.%20j%C3%BAlius%2011-ig%20R%C3%89GI/tarsadalom-tudomanyi-kutatocsoport/szazadveg-kutatas-kulturafogyasztas-magyarorszag-2017.pdf>

Thúry György Múzeum. (n.d.). *Gyűjtemények*. <https://tgy.m.hu/index.php/muzeumtortenet/gyujtemenyek>
Letöltés dátuma: 2023. március 25.

Vitányi, I. (1981). *Társadalom, kultúra, szociológia*. Kossuth Könyvkiadó.

Vitányi, I. (2006). *A magyar kultúra esélyei. Kultúra, életmód, társadalom*. MTA Társadalomkutató Központ. VOKE Kodály Zoltán Művelődési Ház (n.d.). *Bemutkozunk*. <https://kodaly.mk.hu/bemutkozunk> Letöltés dátuma: 2023. március 25.

Melléklet

1. sz. melléklet: Nagykanizsa kulturális életének vizsgálata, különös tekintettel a helyi kulturális intézményekben dolgozó alkalmazottak kulturális fogyasztási szokásaira című kutatás strukturált interjú kérdései, 2022

Forrás: Saját forrás

1. Demográfiai kérdések

1. Az Ön neme:

- Nő
- Férfi

2. Az Ön életkora:

- 18 év alatt
- 19-29 év között
- 30-39 év között
- 40-49 év között
- 50-59 év között
- 60-69 év között
- 70 év felett

3. Lakóhelye:

- Nagykanizsa
- Nagykanizsa vonzáskörzete
- Több mint 50 km-re Nagykanizsától

4. Melyik nagykanizsai kultúraközvetítő intézményben dolgozik?

- Halis István Városi Könyvtár
- Honvéd Kaszinó
- Kanizsai Kulturális Központ
- Thúry György Múzeum
- VOKE Kodály Zoltán Művelődési Ház

5. Mióta dolgozik az intézményben?

- Kevesebb, mint 1 éve
- 1-3 év között
- 4-5 év között
- 6-10 év között
- 10 évnél is régebben

6. Milyen munkakörben dolgozik jelenleg az intézményben?

.....

7. Jelenlegi beosztása:

- Beosztott
- Intézményegység-vezető
- Intézményvezető
- Gyes-en levő anyuka/apuka
- Nyugdíjas
- Egyéb:.....

8. A legmagasabb iskolai végzettsége:

- Általános iskola
- Szakmunkásképző
- Szakközépiskola, gimnázium
- Főiskola/ BA/ BSc
- Egyetem/ MA/ MSc
- PhD
- Egyéb:.....

9. Elvégezte-e a Nemzeti Művelődési Intézet bármely képzését?

- Igen, éspedig:
- Nem

II. Általános kultúrafogyasztói szokások vizsgálata

10. Szokott kultúraközvetítő intézményekbe járni a szabadidejében (pl. közművelődési intézmény, színház, könyvtár, múzeum)?

- Igen
- Nem

11. Milyen gyakran vesz részt a következő nagykanizsai kultúraközvetítő intézmények programjain szabadidejében?

	Hetente többször	Hetente	Havonta többször	Havonta	Negyed-évente	Fél évente	Évente	Soha
Halis István Városi Könyvtár								
Honvéd Kaszinó								
Kanizsai Kulturális Központ								
Thúry György Múzeum								
VOKE Kodály Zoltán Művelődési Ház								

12. Pontosan milyen rendezvényeken vesz részt/ melyik szolgáltatásokat veszi igénybe?

.....

13. Kérem értékelje, hogy mennyire érdeklik az adott kulturális programok!

	1 - legkevésbé		5 - leginkább		
	Egyáltalán nem érdekel	Kevésbé érdekel	Közepesen érdekel	Eléggé érdekel	Nagyon érdekel
Színházi előadás	1	2	3	4	5
Könyvtár	1	2	3	4	5
Múzeumi / egyéb kiállítás	1	2	3	4	5
Mozi	1	2	3	4	5
Könnyűzenei koncert	1	2	3	4	5
Komolyzenei koncert	1	2	3	4	5
Stand up műsorok	1	2	3	4	5

Irodalmi műsorok	1	2	3	4	5
Ismeretterjesztő előadások	1	2	3	4	5

14. Kérem rangsorolja, hogy kivel jár leginkább ezekre az eseményekre!

	1 - legkevésbé		5 - leginkább		
	1	2	3	4	5
Barátokkal					
Családdal					
Csoporttal					
Párossal					
Egyedül					

15. Havonta átlagosan mennyi pénzt költ kulturális programokra?

- Semennyit
- 10 ezer Ft-nál kevesebbet
- 10-20 ezer Ft között
- 20-30 ezer Ft között
- 30 ezer Ft vagy akár annál többet is

16. Milyen okból keresi fel a leglátogatottabb programokat?

- Presztízs / társadalmi elvárás
- Érdekel
- A társaság miatt megyek
- Családi program
- Munkahelyi kötelességből

17. Ha nem szokott kulturális programokat látogatni, mi ennek az oka?

- Nem érdekelnek a kulturális programok
- Nem vagyok közösségi ember
- Nincs az érdeklődésemnek megfelelő program a településen
- Mivel napi szinten a kultúrában dolgozom, nincs kedvem további rendezvényeket látogatni
- Nincs kivel elmennem és egyedül nem szívesen megyek el
- Nincs időm rá
- Drágának találom a belépőjegyeket
- Egyéb:.....

18. Egy nap a munkavégzésen kívül átlagosan hány órát tölt el az interneten (szabadidős céllal)?

- Maximum 1 órát
- 2-3 órát
- 4-5 órát
- 5 óránál is többet
- A munkavégzésen kívül nem használom másra az internetet

19. Naponta hány órát tölt TV-nézéssel?

- Maximum 1 órát
- 2-3 órát
- 4-5 órát
- 5 óránál is többet
- Nem nézek TV adásokat

20. Naponta hány órát tölt internetes streaming szolgáltatással való filmnézéssel (Netflix, HBO Max, Disney+)?

- Maximum 1 órát
- 2-3 órát
- 4-5 órát
- 5 óránál is többet
- Nem nézek filmeket streamingszolgáltatások használatával

21. Melyik kultúrafogyasztói csoportba sorolná magát a következők közül?

- „**Kulturálisan passzív**”, aki egyáltalán nem vesz részt kulturális jellegű rendezvényeken
- „**Könnyed szórakozó**”, akiben már felmerül a vágy valamiféle szórakozás iránt, gyakrabban el is jár például sporteseményekre, a plázába és szórakozóhelyekre
- „**Kulturálisan érdeklődő**”, aki kevésbé aktív, viszont szívesen eljár moziba és könyvesboltba is
- „**Mindent fogyasztó**”, aki az átlagnál szívesebben jár el kávéházba, moziba, múzeumba és egy-egy kiállításra, illetve szívesen eljár a plázába is
- „**Kulturális elit**”, aki az átlagos embernél sokkal többször eljár színházba, könyvesboltba, művelődési házakba, illetve alternatív színházakba is

III. A munkahellyel és a rendezvényekkel kapcsolatos felmérés

22. Részt szokott venni a saját intézménye kulturális rendezvényein munkaidőn kívül?

- Igen
- Nem

23. Amennyiben részt vesz a saját intézménye kulturális rendezvényein, ennek mi az oka? (Több válasz is megjelölhető!)

- Csak kötelességből veszek részt
- A munkám egyben a hobbim is
- Presztízsből
- Mert a vezetőség előtt jó színben szeretnék feltűnni
- Mert nem kell belépőjegyet váltanom
- Mert közös program a családommal
- Mert közös program a kollégáimmal
- Mert túl sok a szabadidőm

24. Amennyiben nem vesz részt a saját intézménye kulturális rendezvényein, ennek mi az oka? (Több válasz is megjelölhető!)

- Nem érdekelnek a kulturális programok
- Bár érdekel a kultúra, de nem kínál a saját intézményem az érdeklődésemnek megfelelő kulturális programot
- Munkaidőn túl nem szeretnék a kollégáimmal időt tölteni
- Nincs, akivel elmehetnék és egyedül nem szívesen megyek el
- Nincs időm rá
- Ingyenesen csak az éppen üresen maradt helyekre ülhetek, ha jobb helyet szeretnék, meg kell váltanom a belépőjegyet
- Egyéb:.....

25. Kérem, értékelje 1-5-ig terjedő pontokkal, hogy melyik nagykanizsai kultúráközvetítő intézmény programjain vesz még részt a szabadidejében a legszívesebben. Amely intézménybe egyáltalán nem szívesen jár 1, ahova a legszívesebben jár 5 pontot kapjon!

	Egyáltalán nem szívesen járok	Nem szívesen járok	Közepesen szívesen járok	Szívesen járok	Legszívesebben járok
Halis István Városi Könyvtár	1	2	3	4	5
Honvéd Kaszinó	1	2	3	4	5
Kanizsai Kulturális Központ	1	2	3	4	5
Thúry György Múzeum	1	2	3	4	5
VOKE Kodály Zoltán Művelődési Ház	1	2	3	4	5

IV. Igényfelmérés

26. Elégedett a városban elérhető kulturális szolgáltatásokkal, programokkal?

- Igen
- Nem

27. Ha igen, miért?

.....

28. Ha nem, miért nem?

.....

**29. Mely városi nagyrendezvényeken vett részt a koronavírus járvány előtt?
(Több válasz is megjelölhető!)**

- Kanizsai Bor- és Dödölle Fesztivál
- Város napja
- Adventi forgatag
- Nagykanizsai Országos Fánkfesztivál
- Sárkányhajó Bajnokság
- Kanizsai Sörfesztivál
- Egyéb:.....

30. Mely városi nagyrendezvényeken tervez részt venni a jövőben? (Több válasz is megjelölhető!)

- Kanizsai Bor- és Dödölle Fesztivál
- Város napja
- Adventi forgatag
- Nagykanizsai Országos Fánkfesztivál
- Sárkányhajó Bajnokság
- Kanizsai Sörfesztivál
- Egyéb:.....

31. Elutazik-e más városokba annak érdekében, hogy részt vegyen a helyi kulturális rendezvényeken?

- Igen
- Nem

32. Ha igen, mely városokba utazik és milyen gyakorisággal?

	He- tente	Ha- vonta több- ször	Ha- vonta	Ne- gyed- évente	Fél évente	Évente	Soha
Zala- egerszeg							
Keszt- hely							
Buda- pest							
Egyéb, éspedig:							

33. Milyen kulturális rendezvényeket, programokat hiányol a saját intézménye programkínálatából?

.....

34. Ön szerint mivel lehetne vonzóbbá tenni/fejleszteni Nagykanizsa kulturális szolgáltatásait? Kérem, válaszát indokolja!

- Programkínálat.....
- Kommunikáció.....
- Szolgáltatások.....
- Infrastruktúra.....
- Egyéb:.....